

FANTASTISK FORNBORG. Den 125 meter stora borgen Ismantorp på Öland.

Foto: Jan Norrman / Riksantikvarieämbetet

ISMANTORP FORNBORG

**Det här är en av de
bäst bevarade forn-
borgarna i landet.**

**Ismantorp hade
en rejäl mur – men
också nio portar.**

Ungefär mitt på Öland ligger en av
öns mest imponerande fornborgar,
Ismantorp.

Platsen för befästningen är mycket
väl vald eftersom den är skyddad från
angrepp av omgivande sumpmarker
och den låg undangömd långt från
dåtida bebyggelsen.

Den har också en rejäl ringmur som

är hela sex meter bred och som tro-
ligen var 4–5 meter hög och mycket
svår att intaga när den var aktiv under
åren 200–600.

Nio olika portar

Det som förbryllat fornforskare i
mer än 100 år är varför borgen har nio
portar. De flesta har påpekat att det
här är värdelöst ur försvarssynpunkt.
Det betyder att man har nio svaga
punkter i den 411 meter långa muren.

Portarna förbryllar också eftersom
de verkar vara helt slumpmässigt
utplacerade och dessutom har olika
storlek (1,2–2,8 meter breda)..

Den vanligaste förklaringen till
mysteriet med de nio dörrarna är att
borgen kan ha använt fler syften än
enbart fungera som tillflyktsborg.

Kanske träffades man här för
någon typ av regelbundna marknader
eller religiösa fester.

Tempel

Trots att fornborgen är ett avancerat
bygge med sin mur och fler än 88
hus så har man inte bött här några län-
gre perioder.

Arkeologer har inte hittat några
spår efter långvarig vistelse vid sina
utgrävningar. Bor man länge på en

plats så lämnar man efter sig stora
mängder avfall. Många typer av so-
por, till exempel djurben, bevaras ofta
i tusentals år.

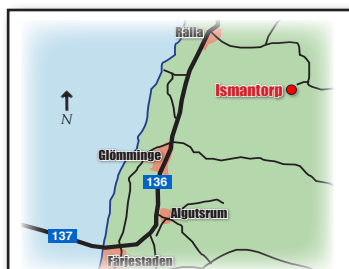
Dessutom finns det vare sig åkrar
eller några gravfält i närheten.

Något som ger stöd åt teorin att
man träffades för årliga religiösa fes-
ter är att det på den öppna platsen i
mitten finns en liten rund husgrund.

Det här kan vara ett litet tem-
pel med en avgudabild. Det finns
skildringar av liknande forntida
byggnader på andra platser kring
Östersjön.

Mikael Jägerbrand

mikael@fornguiden.se

Så hittar du hit

Väg 136 norrut från Algutsrum. Kör 11 km, sväng österut till Högsrumsvägen. Kör 3 km. Sväng in på Vedbygatan. Kör 4 km.

Fakta

Ligger: Långlöt socken, Öland.
Forminne: RAÄ 30.
GPS: N 6290254, E 600484

Historik

ca 200

Fornborgen byggs långt från bebyggelsen.

ca 600

Fornborgen överges.

Teckningen från 1634.

1634

Den svenske fornforskaren Johannes Rhezelius dokumenterar fornborgen under en rundresa på Öland i juli 1634.

1741

Botanikern Carl von Linné besökte borgen i juni 1741. I boken "Öländska och Gothländska Resa" (1745) skriver han att det växer sidenört och johannesnycklar här.

1851

En bonde hittar ett guldmynt i en åker nära fornborgen när han gräver i en åker. Myntet har en bild av den bysantiske kejsaren Leo I (401–474).

1924

Arkeologen Mårten Stenberger röjer bort alla buskar och träd. Året efter gör han flera mindre utgrävningar i borgen.

2001

En mindre utgrävning görs i fornborgen av arkeologer.

88 HUS.

Fornborgen måste ha varit imponerande för besökaren för nära 2 000 år sen.

Här fanns det hela 88 byggnader tätt ihopklämda. Det här var det närmaste en stad man kunde komma under en tid där det var ovanligt med samlingar av mer än 2–3 hus.

Husen som fanns här var byggda med rejäla väggar, en meter tjocka, och i genomsnitt 13–14 meter långa och 4–6 meter breda.

Man har troligen inte bött här några längre perioder eftersom man gjort mycket få fynd vid utgrävningar.

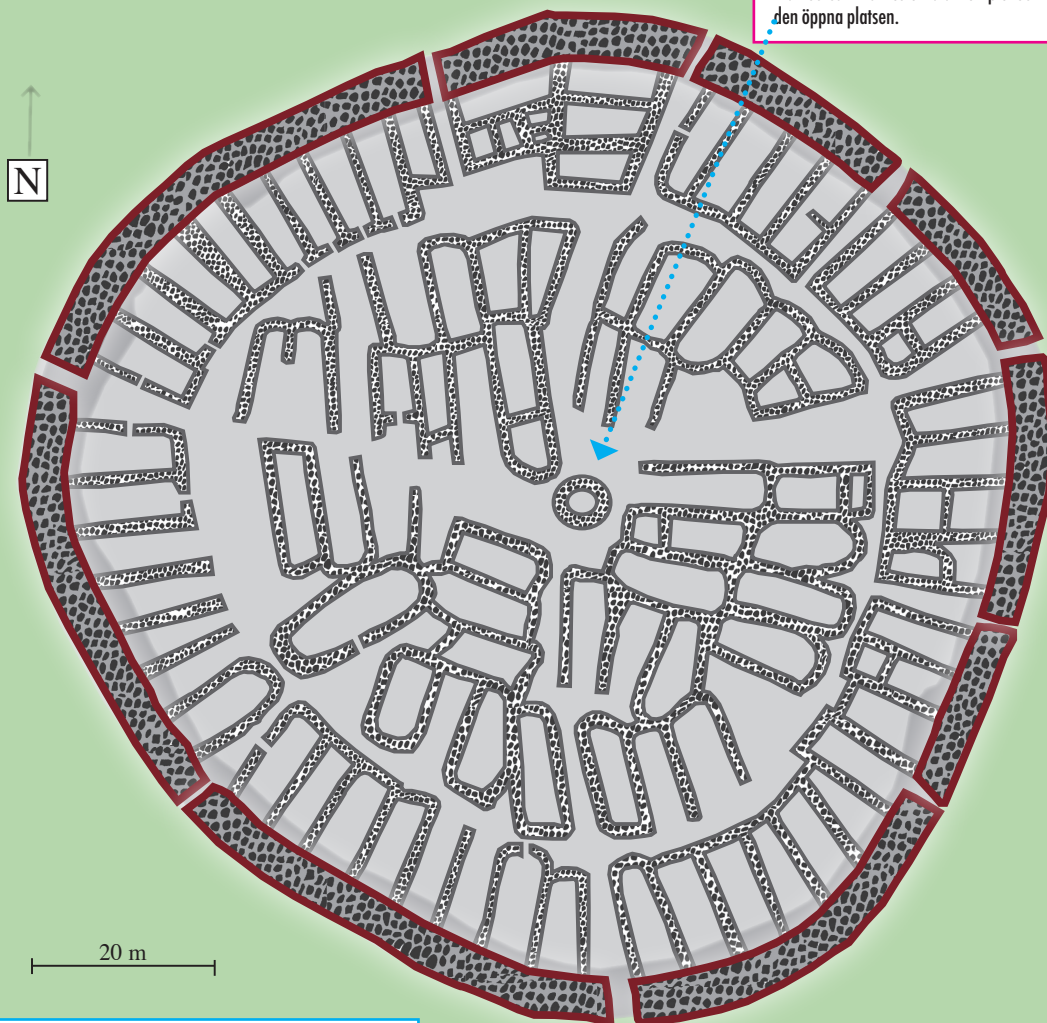
Ruinen av ett av de många husen i fornborgen.

TEMPEL?

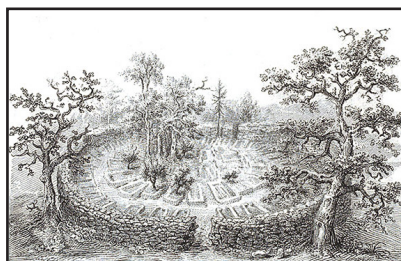
Den mest omdebatterade delen i Ismantorp är en 6 meter stor rund husgrund som finns på en öppen plats i centrum av borgen.

Den märkliga byggnaden upptäcktes först år 1924 när man röjde bort alla buskar och träd för att kunna göra den första riktiga ritningen av borgen.

Det som talar för att det här var någon typ av tempel är att det finns en beskrivning av en liknande plats, Arcona i norra Tyskland. I texten står det att "i stadens mitt var en öppen plats, på vilken fanns ett präktigt tempel av trä" och det nämns också att det fanns en avgudabild i templet. Vid utgrävningar i Arcona har man också hittat resterna av templet och den öppna platsen.

20 m

1800. I början av 1800-talet var fornborgen delvis igenväxt med stora träd. Den här teckningen gjordes av den svenske landskapsmålaren Elias Martin (1739–1818).

MUREN.

Det här är en av de största forntida ringmurarna i Sverige. Muren är 411 meter lång, 6 meter bred och ca 3 meter hög.

Den är till största delen byggd av kalkstensblock som lagts i lager utan murbruk. De största stenarna vid basen är ofta en meter långa.

En stor del av stenarna från toppen har rasat ned. På bilden har vi markerat de rasade stenarna med grått.

